

מחברת ביצה - ב

מסכת ביצה פרק ב

(טו,ב) משנה: יום טוב שחל להיות ערב שבת, לא יבשל בתחלה מיום טוב לשבת, אבל מבשל הוא ליום טוב, ואם הותר, הותר לשבת. ועושה תבשיל מערב יום טוב, וסומך עליו לשבת. **בית שמאי** אומרים: שני תבשילין, **ובית הלל** אומרים: תבשיל אחד. ושיון בדג וביצה שעליו, שהן שני תבשילין. אכלו או שאבד, לא יבשל עליו בתחלה. ואם שייר ממנו כל שהוא, סומך עליו לשבת

גמרא: גמנא הני מילי? אמר **שמואל:** דאמר קרא: (שמות כ) "זכור את יום השבת לקדשו" - זכרהו מאחר שבא להשכיחו! גמאי טעמא? אמר **רבא:** כדי שיברור מנה יפה לשבת, ומנה יפה ליום טוב! <<**רב אשי** אמר: כדי שיאמרו: אין אופין מיום טוב לשבת - קל וחומר מיום טוב לחול!

תנן: עושה תבשיל מערב יום טוב, וסומך עליו לשבת {בשלמא לרב אשי, דאמר כדי שיאמרו אין אופין מיום טוב לשבת, היינו דמערב יום טוב אין, ביום טוב לא - אלא לרבא, מאי איריא מערב יום טוב?! אפילו ביום טוב נמי! | אין הכי נמי! אלא גזרה שמא יפשע

ותנא מייתי לה מהכא: (שמות טז) "את אשר תאפו אפו ואת אשר תבשלו בשלו" - מכאן אמר **ר' אלעזר:** אין אופין אלא על האפוי, ואין מבשלין אלא על המבושל. מכאן סמכו חכמים לערובי תבשילין מן התורה

תנו רבמן: מעשה **ברבי אליעזר** שהיה יושב ודורש כל היום כולו בהלכות יום טוב. יצתה כת ראשונה. אמר: "הללו בעלי פטסין"; כת שניה, אמר: "הללו בעלי חביות"; כת שלישית, אמר: "הללו בעלי כדין"; כת רביעית, אמר: "הללו בעלי לגינין"; כת חמישית, אמר: "הללו בעלי כוסות". התחילו כת ששית לצאת. אמר: "הללו בעלי מארה". נתן עיניו בתלמידים. התחילו פניהם משתנין. אמר להם: "בני! לא לכם אני אומר, אלא להללו שיצאו, שמניחים חיי עולם ועוסקים בחיי שעה!" בשעת פטירתו, אמר להם: (נחמיה ח) "לכו אכלו משמנים ושתו ממתקים ושלחו מנות לאין נכון לו כי קדוש היום לאדונינו ואל תעצבו כי חדות ה' היא מעוזכם"

אמר מר: שמניחין חיי עולם ועוסקין בחיי שעה - {והא שמחת יום טוב מצוה היא?! ארבי אליעזר לטעמיה, דאמר: שמחת יום טוב רשות! דתניא: **רבי אליעזר** אומר: אין לו לאדם ביום טוב אלא או אוכל ושותה או יושב ושונה. **ר' יהושע** אומר: חלקהו - חציו לה'

מחברת ביצה - ב

וחציו לכם. אמר **רבי יוחנן**: ושניהם מקרא אחד דרשו - כתוב אחד אומר: (דברים טז) "עצרת לה' אלהיך", וכתוב אחד אומר: (במדבר כט) "עצרת תהיה לכם" - הא כיצד? רבי אליעזר סבר: או כולו לה', או כולו לכם. ורבי יהושע סבר: חלקהו - חציו לה' וחציו לכם

גמאי "לאין נכון לו"? <אמר **רב חסדא**: למי שלא הניח עירובי תבשילין. איכא דאמרי: מי שלא היה לו להניח עירובי תבשילין, אבל מי שהיה לו להניח עירובי תבשילין ולא הניח, פושע הוא!
גמאי "כי חדות ה' היא מעוזכם"? <אמר **ר' יוחנן** משום **ר' אלעזר**¹ **בר' שמעון**: אמר להם הקב"ה לישראל: בני! לוו עלי, וקדשו קדושת היום, והאמינו בי, ואני פורע

ואמר **ר' יוחנן** משום **ר' אלעזר בר' שמעון**: הרוצה שיתקיימו נכסיו, יטע בהן אדר, שנאמר: (תהלים צג) "אדיר במרום ה' ". אי נמי, אדרא כשמייה, כדאמרי אינשי: מאי אדרא, דקיימא לדרי דרי. תניא נמי הכי: שדה שיש בה אדר, אינה נגזלת ואינה נחמסת, ופירותיה משתמרין

תני **רב תחליפא אחוה דרבנאי חוואה: (טז,א)** כל מזונותיו של אדם קצובים לו מראש השנה ועד יום הכפורים, חוץ מהוצאת שבתות והוצאת יום טוב, והוצאת בניו לתלמוד תורה. שאם פחת, פוחתין לו, ואם הוסיף, מוסיפין לו. אמר **ר' אבהו**: מאי קראה? (תהלים פא) "תקעו בחדש שופר בכסה ליום חגנו" - איזהו חג שהחדש מתכסה בו? הוי אומר: זה ראש השנה! וכתוב: "כי חק לישראל הוא משפט לאלהי יעקב". מאי משמע דהאי "חק" לישנא דמזוני הוא? דכתיב: (בראשית מז) "ואכלו את חקם אשר נתן להם פרעה" <**מר זוטרא** אמר: מהכא: (משלי ל) "הטריפני לחם חקי"

תניא: אמרו עליו על שמאי הזקן, כל ימיו היה אוכל לכבוד שבת. מצא בהמה נאה, אומר: "זו לשבת". מצא אחרת נאה הימנה, מניח את השניה ואוכל את הראשונה. אבל הלל הזקן, מדה אחרת היתה לו, שכל מעשיו לשם שמים, שנאמר: (תהלים סח) "ברוך ה' יום יום"

תניא נמי הכי: **בית שמאי** אומרים: מחד שביך לשבתך. **ובית הלל** אומרים: "ברוך ה' יום יום"

1 כך בכ"י, ולפננו: אליעזר

מחברת ביצה - ב

אמר ר' חמא ברבי חנינא: הנותן מתנה לחברו, אין צריך להודיעו, שנאמר: (שמות לד) "ומשה לא ידע כי קרן עור פניו"

{מיתבי: (שמות לא) "לדעת כי אני ה' מקדשכם" - אמר לו הקב"ה למשה: משה! מתנה טובה יש לי בבית גנזי, ו"שבת" שמה, ואני מבקש ליתנה לישראל. לך והודיע אותם! - מכאן אמר רבן שמעון בן גמליאל: הנותן פת לתינוק, צריך להודיע לאמו

לא קשיא! - הא במתנה דעבידא לאגלויי, הא במתנה דלא עבידא לאגלויי! {שבת נמי, מתנה דעבידא לאגלויי?! **אמתן שכרה, לא עבידא לאגלויי!**

אמר מר: מכאן אמר רבן שמעון בן גמליאל: הנותן פת לתינוק, צריך להודיע לאמו - **מאי עביד ליה? אשייף ליה משחא, ומלי ליה כוחלא** **והאידנא, דחיישינן לכשפים, מאי? אמר רב פפא: שייף ליה מאותו המין!**

אמר ר' יוחנן משום ר' שמעון בן יוחי: כל מצות שנתן להם הקב"ה לישראל, נתן להם בפרהסיא, חוץ משבת, שנתן להם בצנעא, שנאמר: (שמות לא) "ביני ובין בני ישראל אות היא לעולם" {אי הכי, לא לענשו נכרים עלה?! **אשבת, אודועי אודעינהו - מתן שכרה, לא אודעינהו! אואי בעית אימא: מתן שכרה נמי אודעינהו - נשמה יתירה, לא אודעינהו! דאמר רבי שמעון בן לקיש: נשמה יתירה נותן הקב"ה באדם ערב שבת, ולמוצאי שבת נוטלין אותה הימנו, שנאמר: (שמות לא) "שבת וינפש" - כיון ששבת ווי אבדה נפש!**

עושה אדם תבשיל מערב יום טוב וסומך עליו לשבת -- אמר **אביי: לא שנו אלא תבשיל, אבל פת, לא! מאי שנא פת דלא?** ^ **אילימא מידי דמלפת בעינן, ופת לא מלפתא - והא דייסא נמי, דלא מלפתא, דאמר רבי זירא: הני בבלאי טפסאי, דאכלי נהמא בנהמא. ואמר רב נחומי בר זכריה משמיה דאביי: מערבין בדייסא! אלא מידי דלא שכיח בעינן, ופת שכיחא, ודייסא לא שכיחא!**

איכא דאמרי: אמר **אביי: לא שנו אלא תבשיל, אבל פת, לא מאי טעמא? אילימא דמידי דלא שכיח בעינן, ופת שכיחא - והא דייסא לא שכיחא, ואמר רב נחומי בר זכריה משמיה דאביי: אין מערבין בדייסא! אלא מידי דמלפת בעינן, ופת לא מלפתא,**

מחברת ביצה - ב

ודייסא נמי לא מלפתא, דאמר ר' זירא: הני בבלאי טפשאי,
דאכלי נהמא בנהמא!

תני ר' חייא: עדשים שבשולי קדרה, סומך עליהן משום ערובי
תבשילין. והני מילי דאית בהו כזית. אמר רב יצחק בריה דרב
יהודה: שמנונית שעל גבי הסכין, גוררו וסומך עליו משום ערובי
תבשילין. והני מילי דאית בהו כזית. אמר רב אסי אמר רב: דגים
קטנים מלוחים, אין בהם משום בשולי נכרים. אמר רב יוסף: ואם
צלאן נכרי, סומך עליהם משום ערובי תבשילין. ואי עבדינהו נכרי
כסא דהרסנא, אסור {פשיטא! כמהו דתימא? (טז,ב) הרסנא עיקר
- קמשמע לן - קמחא עיקר!

אמר ר' אבא: ערובי תבשילין צריכין כזית - גאיבעיא להו: כזית
אחד לכלן, או דלמא, כזית לכל אחד ואחד? אתא שמע: דאמר
רבי אבא אמר רב: ערובי תבשילין צריכין כזית, בין לאחד בין
למאה

תנן: אכלו או שאבד, לא יבשל עליו בתחלה; שייר ממנו כל שהוא,
סומך עליו לשבת - גמאי "כל שהוא"? ^ לאו: אף על גב דליכא
כזית? כלא! דאית ביה כזית!

{אתא שמע: "תבשיל" - זה צלי, ואפילו כבוש שלוק ומבושל
וקולייס. האספנין שנתן עליו חמין מערב יום טוב, תחלתו וסופו
אין לו שיעור - מאי? לאו: אין לו שיעור כלל? כלא! אין לו שיעור
למעלה, אבל יש לו שיעור למטה!

אמר רב הונא אמר רב: ערובי תבשילין צריכין דעת

פשיטא: דעת מניח בעינן - גדעת מי שהניחו לו, בעינן או לא
בעינן? אתא שמע: דאבוה דשמואל מערב אכולה נהרדעא; רבי
אמי ורבי אסי מערבו אכולהו טבריא; מכריז רבי יעקב בר אידי:
"מי שלא הניח ערובי תבשילין, יבא ויסמוך על שלי!"

גועד כמה? אמר רב נחומי בר זכריה משמיה דאביי: עד תחום
שבת!

ההוא סמיא דהוה מסדר מתניתא קמיה דמר שמואל. חזייה דהוה
עציב. אמר ליה: אמאי עציבת? אמר ליה: דלא אותיבי ערובי
תבשילין. אמר ליה: סמוך אדידי! לשנה חזייה דהוה עציב. אמר

מחברת ביצה - ב

ליה: אמאי עציבת? אמר ליה: דלא אותיבי ערובי תבשילין. אמר ליה: פושע את! לכולי עלמא שרי - לדידך אסור!

תנו רבנן: יום טוב שחל להיות בערב שבת, אין מערבין לא ערובי תחומין ולא ערובי חצרות. **רבי** אומר: מערבין ערובי חצרות, אבל לא ערובי תחומין, מפני שאתה אוסרו בדבר האסור לו, ואי אתה אוסרו בדבר המותר לו. אתמר: **רב** אמר: הלכה כתנא קמא, ו**שמואל** אמר: הלכה כרבי

איבעיא להו: הלכה כרבי לקולא או לחומרא? פשיטא דלקולא קאמר! כמשום דשלח **רבי אלעזר** לגולה: לא כשאתם שונין בבבל: רבי מתיר וחכמים אוסרין, אלא: רבי אוסר וחכמים מתירין!

מאי? {תא שמע: **דרב תחליפא בר אבדימי** עבד עובדא כותיה דשמואל. ואמר **רב**: "תחלת הוראה דהאי צורבא מרבנן לקלקולא!" ~אי אמרת בשלמא, לקולא קאמר, היינו קלקולא - אלא אי אמרת לחומרא, מאי קלקולא איכא?! כיון דמקלקלי בה רבים, (יז,א) היינו קלקולא!

אמר **רבא** אמר **רב חסדא** אמר **רב הונא**: הלכה כרבי, ולאסור

תנו רבנן: יום טוב שחל להיות בשבת - **בית שמאי** אומרים: מתפלל שמנה, ואומר של שבת בפני עצמה, ושל יום טוב בפני עצמה. **ובית הלל** אומרים: מתפלל שבע - מתחיל בשל שבת, ומסיים בשל שבת, ואומר קדושת היום באמצע. **רבי** אומר: אף חותם בה "מקדש השבת ישראל והזמנים"

תני תנא קמיה **דרבינא**: "מקדש ישראל והשבת והזמנים" אמר ליה: ויטו שבת, ישראל מקדשי ליה?! והא שבת, מקדשא וקיימא! אלא אימא: "מקדש השבת ישראל והזמנים!" אמר **רב יוסף**: הלכה כרבי, וכדתריץ רבינא

תנו רבנן: שבת שחל להיות בראש חודש או בחולו של מועד - ערבית ושחרית ומנחה מתפלל שבע, ואומר מעין המאורע בעבודה - ואם לא אמר, מחזירין אותו. **רבי אליעזר** אומר: בהודאה. ובמוספין, מתחיל בשל שבת, ומסיים בשל שבת, ואומר קדושת היום באמצע. **רבן שמעון בן גמליאל ורבי ישמעאל בנו של רבי יוחנן בן ברוקא** אומרים: כל מקום שהוזקק לשבע, מתחיל בשל

מחברת ביצה - ב

שבת ומסיים בשל שבת, ואומר קדושת היום באמצע

אמר **רב הונא**: אין הלכה כאותו הזוג

אמר **רב חייא בר אשי** אמר **רב**: מניח אדם עירובי תחומין מיום טוב לחברו, ומתנה. אמר **רבא**: מניח אדם עירובי תבשילין מיום טוב לחבירו, ומתנה - מאן דאמר עירובי תחומין, כל שכן עירובי תבשילין - ומאן דאמר עירובי תבשילין, אבל עירובי תחומין, לא! מאי טעמא? כדלמקני שביתה בשבתא לא!

תנו רבנן: אין אופין מיום טוב לחבירו. באמת אמרו: ממלאה אשה כל הקדרה בשר, אף על פי שאינה צריכה אלא לחתיכה אחת; ממלא נחתום חבית של מים, אף על פי שאינו צריך אלא לקיתון אחד - אבל לאפות, אינו אופה אלא מה שצריך לו. ר' שמעון בן אלעזר אומר: ממלאה אשה כל התנור פת, מפני שהפת נאפת יפה בזמן שהתנור מלא. אמר **רבא**: הלכה כרבי שמעון בן אלעזר

איבעיא להו: מי שלא הניח עירובי תבשילין, הוא נאסר וקמחו נאסר? או דלמא, הוא נאסר ואין קמחו נאסר? #למאי נפקא מינה? לאקנויי קמחו לאחרים! - אי אמרת: הוא נאסר וקמחו נאסר, צריך לאקנויי קמחו לאחרים - ואי אמרת: הוא נאסר ואין קמחו נאסר, לא צריך לאקנויי קמחו לאחרים# - מאי?

אתא שמע: מי שלא הניח עירובי תבשילין, הרי זה לא יאפה, ולא יבשל, ולא יטמין - לא לו, ולא לאחרים. ולא אחרים אופין ומבשלין לו. כיצד הוא עושה? מקנה קמחו לאחרים, ואופין לו ומבשלין לו - שמע מינה: הוא נאסר וקמחו נאסר - שמע מינה!

איבעיא להו: עבר ואפה, מאי?

{תא שמע: מי שלא הניח עירובי תבשילין, כיצד הוא עושה? מקנה קמחו לאחרים, ואחרים אופין לו ומבשלין לו. (יז,ב) ואי איתא, ליתני: "עבר ואפה, מותר!"? אמר **רב אדא בר מתנה**: תנא, תקנתא דהיתרא קתני - תקנתא דאסורא לא קתני!

{תא שמע: מי שהניח עירובי תבשילין, הרי זה אופה ומבשל ומטמין. ואם רצה לאכול את עירובו, הרשות בידו. אכלו עד שלא אפה, עד שלא הטמין, הרי זה לא יאפה, ולא יבשל ולא יטמין, לא

מחברת ביצה - ב

לו ולא לאחרים, ולא אחרים אופין ומבשלין לו. אבל מבשל הוא ליום טוב, ואם הותיר, הותיר לשבת, ובלבד שלא יערים, ואם הערים, אסור **אמר רב אשי**: הערמה קא אמרת?! שאני הערמה, דאחמירו בה רבנן טפי ממזיד! **אמר רב נחמן בר יצחק** אמר: הא מני? חנניה היא, ואליבא דבית שמאי! דתניא: **חנניה** אומר: **בית שמאי** אומרים: אין אופין אלא אם כן ערב בפת, ואין מבשלין אלא אם כן ערב בתבשיל, ואין טומנין אלא אם כן היו חמין טמונין מערב יום טוב. **ובית הלל** אומרים: מערב בתבשיל אחד, ועושה בו כל צרכו!

{תא שמע: המעשר פירותיו בשבת בשוגג, יאכל - במזיד, לא יאכל
לא! צריכא דאית ליה פירי אחריני!

{תא שמע: המטביל כליו בשבת, בשוגג ישתמש בהן; במזיד, לא ישתמש בהן לא! צריכא דאית ליה מאני אחריני! <אוי נמי, אפשר בשאלה!

{תא שמע: המבשל בשבת בשוגג, יאכל - במזיד, לא יאכל
<אסורא דשבת שאני!

בית שמאי אומרים: שני תבשילין, **ובית הלל** אומרים: תבשיל אחד. ושיון בדג וביצה שעליו, שהן שני תבשילין -- מתניתין דלא כי האי תנא דתניא: אמר **רבי שמעון בן אלעזר**: מודים בית שמאי ובית הלל על שני תבשילין, שצריך. על מה נחלקו? על דג וביצה שעליו, שביט שמאי אומרים שני תבשילין, ובית הלל אומרים תבשיל אחד. ושיון שאם פרפר ביצה ונתן לתוך הדג, או שרסק קפלוטות ונתן לתוך הדג, שהן שני תבשילין. אמר **רבא**: הלכתא כתנא דידן, ואליבא דבית הלל

אכלו או שאבד, הרי זה לא יבשל עליו בתחלה, ואם שייר ממנו כל שהוא, סומך עליו לשבת -- אמר **אביי**: נקטינן: התחיל בעיסתו ונאכל עירובו, גומר

משנה: חל להיות אחר השבת - **בית שמאי** אומרים: מטבילין את הכל מלפני השבת, **ובית הלל** אומרים: כלים מלפני השבת, ואדם בשבת. ושיון שמשיקין את המים בכלי אבן לטהרן, אבל לא מטבילין. ומטבילין מגב לגב, ומחבורה לחבורה

מחברת ביצה - ב

גמרא: דכולי עלמא, מיהת, כלי בשבת לא - גמאי טעמא?

<אמר **רבה:** גזרה (**יחא**) שמא יטלנו בידו ויעבירונו ארבע אמות ברשות הרבים! {אמר ליה **אביי:** יש לו בור בחצירו, מאי איכא למימר?! >אמר ליה: גזירה בור בחצרו אטו בור ברשות הרבים! {התינח שבת - ביום טוב מאי איכא למימר?! >גזרו יום טוב אטו שבת! {ומי גזרינן?! >והא תנן: ושון שמשיקין את המים בכלי אבן לטהרן, אבל לא מטבילין - ואי איתא, נגזור השקה אטו הטבלה?! >איתסברא: אי אית ליה מים יפים, הני למה לי למעבד להו השקה?! >אלא דלית ליה! >וכיון דלית ליה, מזהר זהיר בהו! {איתיביה: מדלין בדלי טמא והוא טהור - ואי איתא, נגזור דלמא אתי לאטבוליה בעיניה?! >אשאני התם, מתוך שלא הותרה לו אלא על ידי דליו, זכור הוא!

{איתיביה: כלי שנטמא מערב יום טוב, אין מטבילין אותו ביום טוב; ביום טוב, מטבילין אותו ביום טוב - ואם איתא, נגזור דיום טוב אטו דערב יום טוב?! >אטומאה ביום טוב מלתא דלא שכיחא היא, ומלתא דלא שכיחא לא גזרו בה רבנן!

{איתיביה: כלי שנטמא באב הטומאה, אין מטבילין אותו ביום טוב - בולד הטומאה, מטבילין אותו ביום טוב - ואם איתא, נגזור הא אטו הא?! >אולד הטומאה, היכי משכחת לה גבי כהנים?! >כהנים זריזין הם!

{תא שמע: דאמר **רב חייא בר אשי** אמר **רב:** נדה שאין לה בגדים, מערמת וטובלת בבגדיה - ואם איתא, נגזור דלמא אתי לאטבולי בעיניהו?! >אשאני התם, מתוך שלא הותרה לה אלא על ידי מלבוש, זכורה היא!

<<**רב יוסף** אמר: גזרה משום סחיטה! {אמר ליה **אביי:** תינח כלים דבני סחיטה נינהו - כלים דלאו בני סחיטה נינהו, מאי איכא למימר?! >אמר ליה: גזרה הני אטו הני!

איתיביה כל הני תיובתא ושני ליה כדשנינן

<<**רב ביבי** אמר: גזרה שמא ישהא!

תניא כוותיה דרב ביבי: כלי שנטמא מערב יום טוב, אין מטבילין אותו ביום טוב, גזרה שמא ישהא

<<<**רבא** אמר: מפני שנראה כמתקן כלי! {אי הכי, אדם נמי?! >>>
<אדם נראה כמיקר! {הא תינח מים יפים - מים רעים, מאי איכא למימר?! >אמר **רב נחמן בר יצחק:** פעמים שאדם בא (**יחב**) בשרב, ורוחץ אפילו במי משרה! {תינח בימות החמה - בימות

מחברת ביצה - ב

הגשמים מאי איכא למימר?! <אמר **רב נחמן בר יצחק**: פעמים שאדם בא מן השדה מלוכלך בטיט ובצואה, ורוחץ אפילו בימות הגשמים! >תניח בשבת - ביום הכפורים מאי איכא למימר?! <אמר **רבא**: מי איכא מידי דבשבת שרי וביום הכפורים אסור?! >אלא הואיל ובשבת שרי, ביום הכפורים נמי שרי!

זומי אית ליה לרבא "הואיל"?! >והתנן: החושש בשיניו, לא יגמע בהן את החומץ, אבל מטבל הוא כדרכו, ואם נתרפא נתרפא ~ורמינן עלה: לא יגמע ופולט, אבל מגמע ובולע?! - >ואמר **אביי**: כי תנן נמי מתניתין, מגמע ופולט תנן! >**ורבא** אמר: אפילו תימא מגמע ובולע, ולא קשיא - כאן קודם טבול, כאן לאחר טבול! ~ואם איתא, נימא: הואיל וקודם טבול שרי, לאחר טבול נמי שרי?! >אהדר ביה רבא מההיא! >וממאי דמההיא הדר ביה? דלמא מהא הדר ביה?! >לא סלקא דעתך! >דתניא: כל חייבי טבילות טובלין כדרכן, בין בתשעה באב בין ביום הכפורים!

ושוין שמשיקין את המים בכלי אבן לטהרון, אבל לא מטבילין. ומטבילין מגב לגב, ומחבורה לחבורה -- >מאי "אבל לא מטבילין"? >אמר **שמואל**: אין מטבילין את הכלי על גב מימיו לטהרו ביום טוב!

זמני מתניתין? לא רבי ולא רבנן! >דתניא: אין מטבילין את הכלי על גב מימיו לטהרו, ואין משיקין את המים בכלי אבן לטהרון, דברי **רבי**. >**וחכמים** אומרים: מטבילין כלי על גב מימיו לטהרו, ומשיקין את המים בכלי אבן לטהרון - >זמני? אי רבי, קשיא השקה - אי רבנן, קשיא הטבלה! >איבעית אימא רבי, איבעית אימא רבנן! - אי בעית אימא רבי - רישא דברייתא ביום טוב, וסיפא בשבת, וכולה מתניתין ביום טוב; >**(יט, א)** ואיבעית אימא רבנן - וכולה מתניתין בשבת!

תנו רבנן: כלי שנטמא מערב יום טוב, אין מטבילין אותו בין השמשות. >**רבי שמעון שזורי** אומר: אף בחול אין מטבילין אותו, מפני שצריך הערב שמש - >ותנא קמא לא בעי הערב שמש?! >אמר **רבא**: אשכחתינהו לרבנן דבי רב, דיתבי וקא אמרי: >ב"מחשבתו נכרת מתוך מעשיו" >קמפלגי. >והיכי דמי? >כגון דנקיט מנא בידיה, ורהיט ואזיל בין השמשות לאטבוליה - >מר סבר: האי דקא רהיט ואזיל, מידע ידע דבעי הערב שמש - >ומר סבר: מחמת מלאכתו הוא דקרהיט - >ואמינא להו אנא: >ב"מחשבתו נכרת

מחברת ביצה - ב

מתוך מעשיו", דכולי עלמא לא פליגי - כי פליגי, כגון דאיטמי בפחות מכעדשה, ואתא לקמיה דרבנן לשיולי בפחות מכעדשה איטמי אי לא. מר סבר: מדהא לא גמיר, הערב שמש נמי לא גמיר - ומר סבר: הא הוא דלא גמיר - הא הערב שמש, גמיר!

ומטבילין מגב לגב -- תנו רבנן: כיצד מגב לגב? הרוצה לעשות גתו על גב כדו, וכדו על גב גתו, עושה! כיצד מחבורה לחבורה? היה אוכל בחבורה זו, ורוצה לאכול בחבורה אחרת, הרשות בידו!

משנה: בית שמאי אומרים: מביאין שלמים ואין סומכין עליהן, אבל לא עולות. **ובית הלל** אומרים: מביאין שלמים ועולות, וסומכין עליהן

גמרא: אמר **עולא:** מחלוקת בשלמי חגיגה לסמוך, ועולת ראייה ליקרב - דבית שמאי סברי: (ויקרא כג) "וחגותם אותו חג לה' " - חגיגה אין - עולת ראייה לא, ובית הלל סברי: "לה' " - כל דלה! אבל נדרים ונדבות, דברי הכל: אין קריבין ביום טוב. וכן אמר **רב אדא בר אהבה:** נדרים ונדבות אין קריבין ביום טוב

{מתיבי: אמר **רבי שמעון בן אלעזר:** לא נחלקו בית שמאי ובית הלל על עולה שאינה של יום טוב, שאינה קרבה ביום טוב, ועל שלמים שהן של יום טוב, שקריבין ביום טוב - על מה נחלקו? על עולה שהיא של יום טוב, ועל שלמים שאינן של יום טוב. שבת שמאי אומרים לא יביא, ובית הלל אומרים יביא <תריץ ואימא: הכי אמר ר' שמעון בן אלעזר: לא נחלקו בית שמאי ובית הלל על עולה ושלמים שאינן של יום טוב, שאין קריבין ביום טוב, ועל שלמים שהן של יום טוב, שקריבין ביום טוב. על מה נחלקו? על עולה שהיא של יום טוב, שבת שמאי אומרים לא יביא, ובית הלל אומרים יביא

<<**רב יוסף** אמר: ;תנאי שקלת מעלמא?! תנאי היא! דתניא: שלמים הבאים מחמת יום טוב ביום טוב - **בית שמאי** אומרים: סומך עליהן מערב יום טוב, ושוחטן ביום טוב. **ובית הלל** אומרים: סומך עליהן ביום טוב, ושוחטן ביום טוב. (**יט,ב**) אבל נדרים ונדבות, דברי הכל: אין קריבין ביום טוב

והני תנאי כי הני תנאי, דתניא: אין מביאין תודה בחג המצות, מפני חמץ שבה, ולא בעצרת מפני שהוא יום טוב, אבל מביא אדם תודתו בחג הסוכות. **ר' שמעון** אומר: הרי הוא אומר:

מחברת ביצה - ב

(דברים טז) "בחג המצות ובחג השבועות ובחג הסוכות" - כל שבא בחג המצות, בא בחג השבועות ובחג הסוכות - וכל שלא בא בחג המצות, אינו בא בחג השבועות ובחג הסוכות. **ר' אלעזר בר' שמעון** אומר: מביא אדם תודתו בחג הסוכות, ויוצא בה ידי חובתו משום שמחה, ואין יוצא בה משום חגיגה

אמר מר: אין מביאין תודה בחג המצות מפני חמץ שבה - פשיטא! אמר **רב אדא בריה דרב יצחק**, ואמרי לה: **רב שמואל בר אבא**: הכא בארבעה עשר עסקינן, וקסבר: אין מביאין קדשים לבית הפסול

ולא בעצרת מפני שהוא יום טוב - קסבר: נדרים ונדבות אין קריבין ביום טוב

אבל מביא אדם תודתו בחג הסוכות - אימת? אילימא ביום טוב עצמו, והא אמרת ולא בעצרת מפני שהוא יום טוב! - אלא בחולו של מועד!

ר' שמעון אומר: הרי הוא אומר: "בחג המצות ובחג השבועות ובחג הסוכות" - כל שבא בחג המצות, בא בחג השבועות ובחג הסוכות, וכל שלא בא בחג המצות, אינו בא בחג השבועות ובחג הסוכות - {מתקיף לה **ר' זירא**: השתא סלותי מסלתינן - נדרים ונדבות מבעיא?! אמר **אביי**: בהקרבה כולי עלמא לא פליגי דשרי - כי פליגי למיקם עליה בבל תאחר - תנא קמא סבר: שלש רגלים אמר רחמנא - אפילו שלא כסדרן - ור' שמעון סבר: כסדרן, אין - שלא כסדרן, לא!

רבי אלעזר בר' שמעון אומר: מביא אדם תודתו בחג הסוכות - אימת? אילימא בחולו של מועד, היינו תנא קמא! אלא ביום טוב, וקסבר: נדרים ונדבות קריבין ביום טוב! ומאי שנא חג הסוכות, דנקט? ארבי אלעזר בר' שמעון לטעמיה, דתניא: **רבי שמעון** אומר: לא יאמר "חג הסוכות", שבו הכתוב מדבר! - למה נאמר? - לומר שזה אחרון! **אבא ברבי אלעזר ברבי שמעון** אומר: לומר שזה גורם!

ויוצא בה משום שמחה ואינו יוצא בה משום חגיגה -- פשיטא! דבר שבחובה הוא, וכל דבר שבחובה אינו בא אלא מן החולין?! לא! צריכא, דאף על גב דפריש! כדבעא מניה **רבי שמעון בן לקיש מר' יוחנן**: האי אומר: "הרי עלי תודה, ואצא בה ידי חגיגה"; "הריני נזיר, (כ,א) ואגלח ממעות מעשר שני", מהו? אמר ליה: נדור, ואינו יוצא; נזיר, ואינו מגלח!

מחברת ביצה - ב

ההוא גברא דאמר להו: "הבו ליה ארבע מאה זוזי לפלוני, ולנסיב ברת" - אמר **רב פפא**: ארבע מאה שקיל - וברתיה, אי בעי נסיב, אי בעי לא נסיב! #טעמא דאמר "הבו ליה ולנסיב" - אבל אי אמר "לנסיב והבו ליה", אי נסיב, שקיל, ואי לא נסיב, לא שקיל!# יתיב **מרימר** וקאמר להא שמעתא משמיה דנפשיה. אמר ליה **רבינא למרימר**: אתון, הכי מתניתו לה - אנן, כדבעא מיניה ריש לקיש מר' יוחנן מתנינן לה

תני תנא קמיה דר' **יצחק בר אבא**: (ויקרא ט) "ויקרב את העולה ויעשה כמשפט" - כמשפט עולת נדבה - למד על עולת חובה, שטעונה סמיכה! אמר ליה: דאמר לך מני? בית שמאי היא, דלא גמרי שלמי חובה משלמי נדבה! דאי בית הלל, כיון דגמרי שלמי חובה משלמי נדבה, עולת חובה נמי לא תבעי קרא, דגמרי מעולת נדבה!

אוממאי דבית הלל שלמי חובה משלמי נדבה גמרי?! דלמא מעולת חובה גמרי, ועולת חובה גופא בעיא קרא! {מאי שנא משלמי נדבה דלא גמרי, שכן מצויין - מעולת חובה נמי לא גמרי, שכן כליל! אלא² אתיא מבינייא!

{וסברי בית שמאי שלמי חובה לא בעו סמיכה?! והתניא: אמר **רבי יוסי**: לא נחלקו בית שמאי ובית הלל על הסמיכה עצמה, שצריך - על מה נחלקו? על תכף לסמיכה שחיטה! שבית שמאי אומרים אינו צריך, ובית הלל אומרים צריך! אהוא דאמר כי האי תנא, דתניא: אמר **רבי יוסי בר' יהודה**: לא נחלקו בית שמאי ובית הלל על תכף לסמיכה שחיטה, שצריך - על מה נחלקו? על הסמיכה עצמה! שבית שמאי אומרים אינו צריך, ובית הלל אומרים צריך!

תנו רבנן: מעשה בהלל הזקן, שהביא עולתו לעזרה לסמוך עליה ביום טוב. חברו עליו תלמידי שמאי הזקן. אמרו לו: מה טיבה של בהמה זו? אמר להם: נקבה היא, ולזבחי שלמים הבאתיה! כשכש להם בזנבה, והלכו להם. ואותו היום, גברה ידם של בית שמאי על בית הלל, ובקשו לקבוע הלכה כמותן. והיה שם זקן אחד מתלמידי שמאי הזקן, ובבא בן בוטא שמו, שהיה יודע שהלכה

2 רש"ל מחק תיבת "אלא"

מחברת ביצה - ב

כבית הלל. ושלח **(כ,ב)** והביא כל צאן קדר שבירושלים, והעמידן בעזרה, ואמר: כל מי שרוצה לסמוך, יבא ויסמוך! ואותו היום גברה ידן של בית הלל, וקבעו הלכה כמותן. ולא היה שם אדם שערער בדבר כלום

שוב מעשה בתלמיד אחד מתלמידי בית הלל, שהביא עולתו לעזרה לסמוך עליה. מצאו תלמיד אחד מתלמידי בית שמאי. אמר לו: "מה זו סמיכה?!" אמר לו: "מה זו שתיקה?!" - שתקו בנזיפה, והלך לו. אמר **אביי**: הלכך האי צורבא מרבנן דאמר ליה חבריה מלתא, לא להדר ליה מלתא טפי ממאי דאמר ליה חבריה. דאיהו אמר ליה "מה זו סמיכה", וקא מהדר ליה "מה זו שתיקה"

תניא: אמרו להם **בית הלל לבית שמאי**: זומה, במקום שאסור להדיוט, מותר לגבוה - מקום שמותר להדיוט, אינו דין שמותר לגבוה! אמרו להם **בית שמאי**: נדרים ונדבות יוכיחו, שמותר להדיוט ואסור לגבוה! אמרו להם **בית הלל**: {מה לנדרים ונדבות, שאין קבוע להם זמן - תאמר בעולת ראייה, שקבוע לה זמן!} אמרו להם **בית שמאי**: אף זו, אין קבוע לה זמן, דתנן: מי שלא חג ביום טוב ראשון של חג, חוגג והולך כל הרגל כולו, ויום טוב האחרון של חג! אמרו להם **בית הלל**: {אף זו קבוע לה זמן, דתנן: עבר הרגל ולא חג, אינו חייב באחריותו!} אמרו להם **בית שמאי**: והלא כבר נאמר: "לכס" - ולא לגבוה! {אמרו להם בית הלל: והלא כבר נאמר: "לה" - כל דלה!} אם כן, מה תלמוד לומר "לכס"?! {לכס ולא לנכרים, לכס ולא לכלבים!}

אבא שאול אומרה בלשון אחרת: זומה במקום שכירתך סתומה, כירת רבך פתוחה - במקום שכירתך פתוחה, אינו דין שכירת רבך פתוחה! וכן בדין, שלא יהא שולחנך מלא ושולחן רבך ריקן!
במאי קא מפלגי? אמר סבר: נדרים ונדבות קרבין ביום טוב, ומר סבר: אין קרבין ביום טוב

אמר **רב הונא**: לדברי האומר נדרים ונדבות אין קרבין ביום טוב - לא תימא מדאורייתא מחזא חזו, ורבנן הוא דגזרי בהו גזירה, שמא ישהה - אלא אפילו מדאורייתא נמי לא חזו! דהא שתי הלחם, דחובת היום נינהו, וליכא למגזר שמא ישהה, ואינו דוחה לא את השבת ולא את יום טוב!

באיבעיא להו: לדברי האומר נדרים ונדבות אין קרבין ביום טוב,

מחברת ביצה - ב

עבר ושחט, מאי? **ארבא** אמר: זורק את הדם על מנת להתיר בשר באכילה! <<**רבה בר רב הונא** אמר: זורק את הדם על מנת להקטיר אימורין לערב! #; מאי בינייהו? איכא בינייהו נטמא בשר או שאבד - לרבא לא זריק, לרבה בר רב הונא זריק!#

{מיתבי: כבשי עצרת ששחטן שלא לשמן, או ששחטן בין לפני זמנן בין לאחר זמנן - הדם יזרק והבשר יאכל. ואם היתה שבת, לא יזרוק. ואם זרק, (**כא,א**) הורצה, על מנת להקטיר אימורין לערב - "**אם** זרק" - דיעבד אין, לכתחלה לא! - בשלמא לרבא ניחא, אלא לרבה בר רב הונא, קשיא! - קשיא! אואיבעית, אימא: שאני שבות שבת משבות יום טוב!

בעא מניה **רב אויא סבא מרב הונא**: בהמה, חציה של נכרי וחציה של ישראל, מהו לשחטה ביום טוב? אמר ליה: מותר! אמר ליה: וזכי מה בין זה לנדרים ונדבות? אמר ליה: "עורבא פרח!"

כי נפק, אמר ליה **רבה בריה**: וזלאו היינו רב אויא סבא, דמשתבח ליה מר בגויה דגברא רבה הוא! אמר ליה: וומה אעביד ליה?! אני היום: (שיר השירים ב) "סמכוני באשיות רפדוני בתפוחים", ובעא מינאי מלתא דבעיא טעמא!

וטעמא מאי? בהמה, חציה של נכרי וחציה של ישראל, מותר לשחטה ביום טוב, דאי אפשר לכזית בשר בלא שחיטה - אבל נדרים ונדבות, אסור לשחטן ביום טוב, דכהנים, כי קא זכו, משלחן גבוה קא זכו!

אמר **רב חסדא**: בהמה, חציה של נכרי וחציה של ישראל, מותר לשחטה ביום טוב, דאי אפשר לכזית בשר בלא שחיטה - עיסה, חציה של נכרי וחציה של ישראל, אסור לאפותה ביום טוב, דהא אפשר ליה למפלגה בלישה

{מתיב **רב חנא בר חנילאי**: עיסת כלבים, בזמן שהרועין אוכלין ממנה, חייבת בחלה, ומערבין בה, ומשתתפין בה, ומברכין עליה, ומזמנין עליה, ונאפת ביום טוב, ואדם יוצא בה ידי חובתו בפסח - ואמאי?! והא אפשר ליה למפלגה בלישה! אשאני עיסת כלבים, הואיל ואפשר לפייסן בנבלה!

{ומי אית ליה לרב חסדא הואיל?! והא אתמר: האופה מיום טוב לחול - **רב חסדא** אמר: לוקה. **רבה** אמר: אינו לוקה - **רב חסדא** אמר: לוקה - לא אמרינן "הואיל ומקלעי ליה אורחים חזי ליה, השתא נמי חזי ליה"; **רבה** אמר: אינו לוקה - אמרינן "הואיל"

מחברת ביצה - ב

אלא לא תימא "הואיל ואפשר", אלא כגון דאית ליה נבלה,
דודאי אפשר לפייסן בנבלה!

בעו מניה **מרב הונא**: גְהני בני באגא, דרמו עלייהו קמחא דבני
חילא - מהו לאפותה ביום טוב? אמר להו: חזינא, אי יהבי ליה
רפתא לינוקא ולא קפדי, כל חדא וחדא חזיא לינוקא ושרי. ואי
לאו, אסור

{והתניא: מעשה בשמעון התימני, שלא בא אמש לבית המדרש.
בשחרית מצאו ר' יהודה בן בבא. אמר לו: מפני מה לא באת
אמש לבית המדרש? אמר לו: בלשת באה לעירנו, ובקשה לחטוף
את כל העיר, ושחטנו להם עגל והאכלנום, ופטרנום לשלום. אמר
לו: תמה אני אם לא יצא שכרכם בהפסדכם! שהרי אמרה תורה
"לכם" - ולא לגוים! ~ואמאי?! הא חזי למיכל מיניה! אמר **רב**
יוסף: עגל טרפה הוא! {והא חזי לכלבים?! | <תנאי היא, דתניא:
(שמות יב) "אך אשר יאכל לכל נפש הוא לבדו יעשה לכם" -
ממשמע שנאמר "לכל נפש", שומע אני: אפילו נפש בהמה במשמע,
כענין שנאמר: (ויקרא כד) "ומכה נפש בהמה ישלמנה" - תלמוד
לומר: "לכם" - (**כא,ב**) לכם, ולא לכלבים, דברי **רבי יוסי הגלילי**.
ר' עקיבא אומר: אפילו נפש בהמה במשמע! {אם כן, מה תלמוד
לומר "לכם"?! <לכם ולא לגוים! {ומה ראית לרבות את הכלבים
ולהוציא את הגוים?! <מרבה אני את הכלבים, שמזונותן עליך,
ומוציא אני את הגוים, שאין מזונותן עליך!

אמר ליה **אביי לרב יוסף**: ולרבי יוסי הגלילי, דאמר "לכם ולא
לכלבים", הני סופלי לחיותא, היכי שדינן להו ביום טוב?! אמר
ליה: הואיל וחזו להסקה! {תינח ביבישתא - ברטיבתא מאי איכא
למימר?! אמר ליה: חזו להיסק גדול! {תינח ביום טוב - בשבת
מאי איכא למימר?! <מטלטלינן להו אגב ריפתא, כדשמואל,
דאמר **שמואל**: עושה אדם כל צרכו בפת

ופליגא דרבי יהושע בן לוי, דאמר **רבי יהושע בן לוי**: מזמנין את
הנכרי בשבת, ואין מזמנין את הנכרי ביום טוב, גזרה שמא ירבה
בשבילו. **רב אחא בר יעקב** אמר: אפילו בשבת נמי לא, משום
שיורי כוסות {אי הכי, דידן נמי?! <דידן חזו לתרנגולין! {דידהו
נמי חזו לתרנגולין?! <דידהו, איסורי הנאה נינהו! {ולטלטלינהו
אגב כסא - מי לא אמר **רבא**: מטלטלין כנונא אגב קטמיה, אף
על גב דאיכא עליה שברי עצים! <התם לאו איסורי הנאה נינהו -
הכא, איסורי הנאה נינהו!

מחברת ביצה - ב

{אמר ליה **רב אחא מדפתי לרבינא**: ולהוי כגרף של רעי?! <אמר ליה: וכי עושין גרף של רעי לכתחלה?!

אדבריה **רבא למר שמואל** ודרש: מזמנין את הנכרי בשבת, ואין מזמנין את הנכרי ביום טוב, גזרה שמא ירבה בשבילו

מרימר ומר זוטרא, כי הוה מקלע להו נכרי ביום טוב, אמרו ליה: אי ניחא לך במאי דטריחא לן, מוטב - ואי לא, טרחא יתירא אדעתא דידך לא טרחינן

משנה: בית שמאי אומרים: לא יחס אדם חמין לרגליו, אלא אם כן ראויין לשתיה. **ובית הלל** מתירין. עושה אדם מדורה ומתחמם כנגדה

גמרא: גאיבעיא להו: האי מדורה, מאן קתני לה? גדברי הכל היא, ושני להו לבית שמאי בין הנאת כל גופו להנאת אבר אחד? או דלמא בית הלל קתני לה, אבל בית שמאי לא שני להו? אתא שמע: **בית שמאי** אומרים: לא יעשה אדם מדורה ויתחמם כנגדה, **ובית הלל** מתירין

משנה: שלשה דברים, **רבן גמליאל** מחמיר כדברי בית שמאי: אין טומנין את החמין לכתחלה ביום טוב, ואין זוקפין את המנורה ביום טוב, ואין אופין פתין גריצין אלא רקיקין. אמר **רבן גמליאל**: מימיהן של בית אבא לא היו אופין פתין גריצין אלא רקיקין. אמרו לו: מה נעשה לבית אביך, שהיו מחמירין על עצמן, ומקילין לכל ישראל להיות אופין פתין גריצין וחררין

גמרא: גהיכי דמי? ^ אי דאנח עירובי תבשילין, מאי טעמא דבית שמאי?! ^ ואי דלא אנח עירובי תבשילין, מאי טעמא דבית הלל?! <אמר **רב הונא**: לעולם אימא לך שלא הניח עירובי תבשילין, וכדי חייו שרו ליה רבנן

ורב הונא לטעמיה, דאמר **רב הונא**: מי שלא הניח עירובי תבשילין, אופין לו פת אחת, ומבשלין לו קדרה אחת, (**כב,א**) ומדליקין לו את הנר. משום **רבי יצחק** אמרו: אף צולין לו דג קטן. תניא נמי הכי: מי שלא הניח עירובי תבשילין, אופין לו פת אחת, וטומנין לו קדרה אחת, ומדליקין לו את הנר, ומחמין לו קיתון אחד. ויש אומרים: אף צולין לו דג קטן

<<**רבא** אמר: לעולם שהניח, ושאני הטמנה, דמוכחא מלתא

מחברת ביצה - ב

דאדעתא דשבתא קעביד {איתיביה **אביי**: חנניה אומר: **בית שמאי** אומרים: אין אופין אלא אם כן ערב בפת, ואין מבשלין אלא אם כן ערב בתבשיל, ואין טומנין אלא אם כן היו לו חמין טמונין מערב יום טוב - הא היו לו חמין טמונין, מיהא, עביד, ואף על גב דמוכחא מלתא דאדעתא דשבת קעביד?! | אלא אמר **אביי**: כגון שערב לזה ולא ערב לזה, וחנניה היא, ואליבא דבית שמאי!

ואין זוקפין את המנורה -- {מאי קא עביד?! אומר **רב חיננא בר ביסנא**: הכא במנורה של חליות עסקינן, דמחזי כבונה - דבית שמאי סברי יש בנין בכלים, ובית הלל סברי אין בנין בכלים ואין סתירה בכלים

עולא איקלע לבי **רב יהודה**. קם שמעיה זקף לה לשרגא. איתיביה **רב יהודה לעולא**: הנהנותן שמן בנר, חייב משום מבעיר, והמסתפק ממנו חייב משום מכבה?! אומר ליה: לאו אדעתאי!

אמר **רב**: קנבא שרי

בעא מיניה **אבא בר מרתא מאביי**: מהו לכבות את הנר מפני דבר אחר? אומר לו: אפשר בבית אחר! אין לו בית אחר, מאי? אפשר לעשות לו מחיצה! אין לו לעשות מחיצה, מאי? אפשר לכפות עליו את הכלי! אין לו כלי, מאי? אומר ליה: אסור! {איתיביה: אין מכבין את הבקעת כדי לחוס עליה, ואם בשביל שלא יתעשן הבית או הקדרה, מותר?! אומר ליה: ההיא רבי יהודה היא - כי קאמינא אנא, לרבנן!

³ בעא מיניה **אביי מרבה**: מהו לכבות את הדלקה ביום טוב? - היכא דאיכא סכנת נפשות, לא קא מבעיא לי, דאפילו בשבת שרי! כי קמבעיא לי, משום אבוד ממון - מאי? אומר ליה: אסור! {איתיביה: אין מכבין את הבקעת כדי לחוס עליה, ואם בשביל שלא יתעשן הבית או הקדרה, מותר?! אהיא רבי יהודה היא - כי קאמינא אנא, לרבנן!

בעא מיניה **רב אשי מאמימר**: מהו לכחול את העין ביום טוב?

מחברת ביצה - ב

היכא דאיכא סכנה, כגון רירא, דיצא, דמא, דמעטא, וקדחתא, ותחלת אוכלא, לא מבעיא לי, דאפילו בשבת שרי - כי קמבעיא לי, סוף אוכלא, ופצוחי עינא - מאי? אמר ליה: אסור! {איתביה: אין מכבין את הבקעת - ושני ליה כדשנין

אמימר שרי למכחל עינא מנכרי בשבתא. איכא דאמרי: **אמימר** גופיה כחל עינא מנכרי בשבתא {אמר ליה **רב אשי לאמימר**: מאי דעתיך?! - דאמר **עולא בריה דרב עילאי**: כל צרכי חולה עושין על ידי נכרי בשבת, ואמר **רב המנונא**: כל דבר שאין בו סכנה, אומר לנכרי ועושה?! - הני מילי היכא דלא מסייע בהדיה! - אבל מר קא מסייע בהדיה, דקא עמיץ ופתח!?! אמר ליה: איכא **רב זביד**, דקאי כותך, ושניי ליה: מסייע אין בו ממש

אמימר שרא למכחל עינא ביום טוב שני של ראש השנה {אמר ליה **רב אשי לאמימר**: והאמר **רבא**: מת ביום טוב ראשון יתעסקו בו עממין; ביום טוב שני, יתעסקו בו ישראל. ואפילו בשני ימים טובים של ראש השנה, (**כב,ב**) מה שאין כן בביצה?! אמר ליה: אנא כנהרדעי סבירא לי, דאמרי: אף בביצה! ~ומאי דעתיך?! דלמא מעברי ליה לאלול?! האמר **רב חנינא בר כהנא**: מימות עזרא ואילך, לא מצינו אלול מעובר!

ואין אופין פתין גריצין אלא ריקין -- תנו רבנן: **בית שמאי** אומרים: אין אופין פת עבה בפסת, ו**בית הלל** מתירין - ג'וכמה פת עבה? אמר **רב הונא**: טפח! שכן מצינו בלחם הפנים טפח! {מתקיף לה **רב יוסף**: אם אמרו בזריזין, יאמרו בשאינן זריזין?! אם אמרו בפת עמלה, יאמרו בפת שאינה עמלה?! אם אמרו בעצים יבשים, יאמרו בעצים לחים?! אם אמרו בתנור חס, יאמרו בתנור צונן?! אם אמרו בתנור של מתכת, יאמרו בתנור של חרס?!

אמר **רב ירמיה בר אבא**: שאלית את רבי ביחוד - #ומנו? **רב!** - ג'מאי פת עבה? אפת מרובה!

איכא דאמרי: אמר **רב ירמיה בר אבא** אמר **רב**: שאלית את רבי ביחוד - #ומנו? **רבינו הקדוש!** - ג'מאי פת עבה? אפת מרובה! ג'ואמאי קרו ליה "פת עבה"? אמרו דנפישא בלישה! <אי נמי, באתריה דהאי תנא, פת מרובה "פת עבה" קרו ליה! {מכדי משום דקטרר טרחא דלא צריך הוא, מאי אריא פסח?!

מחברת ביצה - ב

אפילו בשאר ימים טובים נמי!?! <אין הכי נמי! ותנא, ביום טוב
דפסח קאי! תניא נמי הכי: **בית שמאי** אומרים: אין אופין פת
מרובה ביום טוב, **ובית הלל** מתירין

משנה: אף הוא אמר שלשה דברים להקל: מכבדין בית המטות,
ומניחין את המוגמר ביום טוב, ועושין גדי מקולס בלילי פסחים.
וחכמים אוסרין

גמרא: אמר **רב אסי:** מחלוקת לגמר, אבל להריח, דברי הכל
מותר

{מיתיבי: אין מכבדין בית המטות ביום טוב. ושל בית **רבן גמליאל**
מכבדין. אמר **רבי אליעזר בר צדוק:** פעמים הרבה נכנסתי אחר
אבא לבית רבן גמליאל, ולא היו מכבדין בית המטות ביום טוב.
אלא מכבדין אותן מערב יום טוב, ופורסין עליהם סדינין. למחר,
כשאורחים נכנסין, מסלקין את הסדינין ונמצא הבית מתכבד
מאליו. אמרו לו: אם כן, אף בשבת מותר לעשות כן!

ואין מניחין את המוגמר ביום טוב. ושל בית **רבן גמליאל** מניחין.
אמר **רבי אליעזר בר צדוק:** פעמים הרבה נכנסתי אחר אבא לבית
רבן גמליאל, ולא היו מניחין את המוגמר ביום טוב, אלא מביאין
ערדסקאות של ברזל, ומעשנין אותן מערב יום טוב, ופוקקין
נקביהן מערב יום טוב. למחר, כשאורחים נכנסין, פותחין את
נקביהן ונמצא הבית מתגמר מאליו. אמרו לו: אם כן, אף בשבת
מותר לעשות כן!

אלא אי אתמר, הכי אתמר: אמר **רב אסי:** מחלוקת להריח, אבל
לגמר, אסור

גאיבעיא להו: מהו לעשן? <**רב ירמיה בר אבא** אמר **רב:** אסור
<<**אשמואל** אמר: מותר <<**רב הונא** אמר: אסור, מפני שמכבה
{אמר ליה **רב נחמן:** ונימא מר: מפני שמבעיר!?! <אמר ליה:
תחלתו מכבה, וסופו מבעיר! <<<אמר **ר' יהודה:** על גבי גחלת
אסור - (**כגא**) על גבי חרס, מותר <<<**אורבה** אמר: על גבי חרס
נמי אסור, משום דקא מוליד ריחא

רבה ורב יוסף, דאמרי תרוייהו: סחופי כסא אשיראי ביומא טבא
אסור גמאי טעמא? <משום דקמוליד ריחא! {ומאי שנא ממוללו
ומריח בו, וקוטמו ומריח בו? <התם, ריחא מיהא איתא, ואוסופי
הוא דקא מוסיף ריחא - הכא, אולודי הוא דקמוליד ריחא

מחברת ביצה - ב

רבא אמר: על גבי גחלת נמי מותר, מידי דהוה אבשרא אגומרי
דרש **רב גביהא מבי כתיל** אפתחא דבי ריש גלותא: קטורא שרי
{אמר ליה **אמימר**: מאי קטורא? אי קטורא בידי, מעשה אומן
הוא; ואי לעשן, אסור, דהא קא מכבה! אמר ליה **רב אשי**: לעולם
לעשן, מידי דהוה אבשרא אגומרי!
איכא דאמרי: {אמר ליה **אמימר**: מאי קטורא? אי קטורא בידי,
מעשה אומן הוא; אי לעשן, אסור דקא מוליד ריחא אמר **רב**
אשי: אנא אמריתה נהליה, ומשמיה דגברא רבה אמריתה נהליה:
לעולם לעשן, ומידי דהוה אבשרא אגומרי!

ועושין גדי מקולס בלילי פסחים. **וחכמים** אוסרין -- תניא: **רבי**
יוסי אומר: **תודוס איש רומי** הנהיג את בני רומי לאכול גדי
מקולס בלילי פסחים. שלחו ליה: "אלמלא תודוס אתה, גוזרנו
עליך נדוי, שאתה מאכיל את בני ישראל קדשים בחוץ!" #קדשים
סלקא דעתך?! אלא אימא: כעין קדשים! #

משנה: שלשה דברים, **רבי אלעזר בן עזריה** מתיר **וחכמים** אוסרים:
פרתו יוצאה ברצועה שבין קרניה, ומקרדין את הבהמה ביום טוב,
ושוחקין את הפלפלין ברחים שלהן. **רבי יהודה** אומר: אין מקרדין
את הבהמה ביום טוב, מפני שעושה חבורה, אבל מקרצפין.
וחכמים אומרים: אין מקרדין, אף לא מקרצפין
גמרא: {למימרא דר' אלעזר בן עזריה חדא פרה הויא ליה?!
והאמר **רב**, ואמרי לה: אמר **רב יהודה** אמר **רב**: תליסר אלפי עגלי
הוה מעשר רבי אלעזר בן עזריה מעדריה כל שתא ושתא! כתנא:
לא שלו היתה, אלא של שכנתו היתה, ומתוך שלא מיחה בה,
נקראת על שמו!

ומקרדין את הבהמה ביום טוב ... **רבי יהודה** אומר: אין מקרדין
את הבהמה ביום טוב, מפני שעושה חבורה, אבל מקרצפין.
וחכמים אומרים: אין מקרדין, אף לא מקרצפין-- תנו רבנן: איזהו
קרוד ואיזהו קרצוף? "קרוד" - קטנים, ועושין חבורה; "קרצוף" -
גדולים, ואין עושין חבורה. ושלוש מחלוקות בדבר: רבי יהודה
סבר: דבר שאינו מתכוין אסור - מיהו, קרוד קטנים, ועושין
חבורה - קרצוף גדולים, ואין עושין חבורה. ולא גזרינן קרצוף אטו

מחברת ביצה - ב

קרוד. ורבנן סברי נמי כר' יהודה: דבר שאינו מתכוין אסור, וגזרינן קרצוף אטו קרוד. ור' אלעזר בן עזריה סבר לה כר' שמעון, דאמר: דבר שאינו מתכוין מותר, ובין קרוד ובין קרצוף שרי

אמר **רבא** אמר **רב נחמן** אמר **שמואל**, ואמרי לה: אמר **רב נחמן** לחודיה: הלכה כר' שמעון, שהרי רבי אלעזר בן עזריה מודה לו {אמר ליה **רבא** ל**רב נחמן**: ולימא מר: הלכה כר' יהודה, שהרי חכמים מודים לו!?! <אמר ליה: אנא כר' שמעון סבירא לי - ועוד, שהרי רבי אלעזר בן עזריה מודה לו!

(כגב, משנה): הרחים של פלפלין טמאה משום שלשה כלים: משום כלי קבול, ומשום כלי מתכת, ומשום כלי כברה
גמרא: תנא: תחתונה משום כלי קבול; אמצעית משום כלי כברה; עליונה משום כלי מתכת

משנה: עגלה של קטן טמאה מדרס, ונטלת בשבת, ואינה נגררת אלא על גבי כלים. ר' יהודה אומר: כל הכלים אין נגררין חוץ מן העגלה, מפני שהיא כובשת

גמרא: עגלה של קטן טמאה מדרס, דהא סמיך עלויה; ונטלת בשבת, משום דאיכא תורת כלי עלה; ואינה נגררת אלא על גבי כלים - על גבי כלים, אין - על גבי קרקע לא! גמאי טעמא? <דקא עביד חריץ! גמני? <ר' יהודה היא, דאמר: דבר שאין מתכוין אסור! דאי ר' שמעון, האמר: דבר שאין מתכוין מותר! דתניא: **רבי שמעון** אומר: גורר אדם מטה כסא וספסל, ובלבד שלא יתכוין לעשות חריץ! {אימא סיפא: ר' יהודה אומר: אין הכל נגררין בשבת, חוץ מן העגלה, מפני שהיא כובשת - מפני שכובשת, אין - אבל חריץ, לא עבדא! <תרי תנאי, ואליבא דרבי יהודה!